
Gniezno, st. 237, loco, woj. poznańskie, AZP 50-34/-

Informator Archeologiczny : badania 32, 168-169

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

r.) w kierunku północnym. Natomiast po wschodniej stronie tejże konstrukcji dokonano doniosłego odkrycia, natrafiono bowiem na dobrze zachowany fragment fundamentu okazałej, nieznanej dotąd, baszty zamkowej. Bardzo trudne warunki terenowe uniemożliwiły powiększenie wykopu. Nieopodal natrafiono również na nieznane dotychczas relikty murów ceglanych najprawdopodobniej zamkowych (zaopatrzonych w szczeliny strzelnicze?). Kolejnym miejscem działalności archeologów był plac po dawnej (2 połowa XIX w.) restauracji „Wenecja”, położonej nad brzegiem jeziora Jelonek. Obecnie jest to teren Kurii Metropolitalnej. Założono tam 6 sondaży o powierzchni od 12 do 30 m², odkryto m. in. relikty zabudowy z XIX i pocz. XX w. oraz warstwy niwelacyjne, w tym także związane z całkowitą rozbiórką zamku w 1831 r. Wyodrębniono także pozostałości warstw XV i XVI-wiecznych i śmietniskowe warstwy wczesnośredniowieczne. Rewelacyjnym odkryciem było odsłonięcie na głębokości około 2 metrów doskonale zachowanego dębowego pomostu przy brzegu jeziora Jelonek. Według wskazań stratygraficznych i wyników pierwszych analiz dendrochronologicznych ów pomost można datować na XVI w. Mógł on być związany z zamkiem lub z lokowanym w pobliżu zamku browarem. Pomost po badaniach wyjęto w całości i złożono w Muzeum P.P.P. w Gnieźnie. W trakcie badań ustalono ponadto, iż dawny brzeg Jeziora Jelonek znajdował się o około 30 m dalej na wschód niż obecna granica akwenu.

Sumując tegoroczne badania archeologiczne w Gnieźnie, należy stwierdzić, iż dostarczyły one rewelacyjnych danych odnośnie do architektury zamku powstałego z inicjatywy arcybiskupa Jana Łaskiego (1518 r.). Zarówno nowoodkryta baszta wschodnia zamku, kolejne odcinki jego fundamentów i murów jak i doskonale zachowany pomost wnoszą niezwykle ważne elementy mogące doprowadzić z czasem do pełnej rekonstrukcji obiektu. Należy również dodać, że zbadano relikty zabudowy wczesnośredniowiecznej w zachodniej części podgrodzia III, które uzupełniły naszą wiedzę o tej części zespołu grodowego. Jest to szczególnie ważne dla ostatecznego kształtu finalizowanego właśnie opracowania ośrodka.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Badania należy kontynuować.

GNIEZNO, st. 237, *loco*, woj. poznańskie, AZP 50-34/-

- osada i część jurydyki z XII-XIV w.
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w marcu przez mgr. Czesława Strzyżewskiego. Finansowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Poznaniu. Drugi sezon badań.

W marcu 1998 r. dokończono badania ratownicze na terenie powstałej i czynnej nowej siedziby Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Gnieźnie. Prace przeprowadzono w północno-zachodnim narożniku zaplecza posesji - w obrębie wytyczonego tam trawnika. Założono wykop (zorientowany po linii północny wschód - południowy zachód) o wymiarach: ca 11-12 metrów na ca 3-4 metry (o łącznej powierzchni 45 m²), z zachowaniem bezpiecznych odległości z czterech stron: od strony murów ogrodzeń i krawężników wjazdu i parkingu. Obecny poziom tego trawnika jest wyższy, gdyż wyrównano go zasypując południową stronę o 0,40 m, gdzie był naturalny stok zbocza wyniesienia. Pod tą warstwą nasypową znajdowała się warstwa wkopów gospodarczych z XIX-XX w., które zniszczyły poziom użytkowy z późnego średniowiecza i okresu nowożytnego (2 poł. XIV-XVIII w.) oraz stropy obiektów wczesnośredniowiecznych.

Obecnie odkryto pozostałości dalszych 3 dużych budowli (nr 2-4) naziemnych wzniesionych w konstrukcji zrębowej z piwniczkami i paleniskami, których wypełniska rozciągają się głównie w kierunku sąsiednich parceli z boiskami szkolnymi. Znalezione w nich 706 fragmentów naczyń glinianych całkowicie obtaczanych na kołach garncarskich, kości zwierzęce, bryłki polepy konstrukcyjnej, zwęglone drewno, fragment noża żelaznego; wszystko datowane na XII-XIII/XIV w. Pod wypełniskiem budowli nr 3 znajdowała się płytki jama, w której odkryto 22 ułamki naczyń z XII/XIII w.

We wkopach zebrano 30 fragmentów naczyń silnie obtaczanych, w tym 26 ułamków naczyń

barwy stalowo-szarej i 4 kawałki naczyń brunatno-szarych. Prócz tego znaleziono 96 fragmentów naczyń toczonych, w tym 5 fragmentów naczyń kamionkowych, 6 części kafla płytowych, 3 odłamki cegieł gotyckich, ułamek dachówki, 2 gwoździe i 1 hak z żelaza oraz część ozdoby ołowiowanej, datowanych na okres nowożytny (XVI-XVIII w.).

Materiały źródłowe są przechowywane w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Ponieważ pozostały teren posesji jest już zabudowany i wybrukowany, dalszych badań nie przewiduje się.

Gnojno, st. 4, gm. *loco*, woj. kieleckie, AZP 91-65/11 - patrz: neolit

GNOJNO, st. III, gm. Konstantynów, woj. białkopodlaskie, AZP 55-86/40

- ślady osadnictwa z epoki kamienia
- ślady osadnictwa kultury miłogradzkiej (wczesna epoka żelaza)
- ślady osadnictwa z późnego okresu wpływów rzymskich
- osada wczesnośredniowieczna (XI-XII w.)
- osada z początków późnego średniowiecza

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 12 do 24 października przez dr Joannę Kalagę (Instytut Archeologii UW). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 1,5 ara.

Założono dwa wykopy; ujawniono w nich jedną warstwę kulturową. Odkryto 36 obiektów, w tym 35 osadniczych i jeden pochówek. Wszystkie obiekty zalegały na jednym poziomie, pod spągiem warstwy kulturowej. Ich zawartość kulturową tworzyły fragmenty ceramiki, ułamki kości zwierzęcych i drobnych przepalonych kości ludzkich. Funkcję obiektów określono jako pozostałości jam o charakterze odpadkowym. Materiał zalegający w obiektach pochodzi z okresu wpływów rzymskich, schyłku wczesnego średniowiecza oraz z początków późnego średniowiecza. W warstwie kulturowej znaleziono również materiał ceramiczny, który przypisano kulturze miłogradzkiej z początku epoki żelaza, co podnosi walor badawczy stanowiska.

Stanowisko kwalifikuje się do kontynuowania badań.

Gołasze – Puszcza, st.1, gm. Wysokie Mazowieckie, woj. łomżyńskie, AZP 41-80 patrz: wczesna epoka brązu

Grodno, st. 6, gm. Chełmża. woj. toruńskie, AZP 37-44/15 - patrz: wczesna epoka żelaza

Gródek, st. 1, gm. *loco*, woj. białostockie, AZP 38-91/5 - patrz: okres nowożytny

HORODYSZCZE, st. III, gm. Wisznice, woj. białkopodlaskie, AZP 67-87/3

- osada wczesnośredniowieczna (XI-XII/XIII w.)
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 15 do 28 września przez mgr. Mieczysława Bienię (Muzeum Okręgowe w Białej Podlaskiej). Drugi sezon badań.

Prace miały charakter ratowniczy, ich celem było określenie stopnia zniszczenia stanowiska przez wykopy rabunkowe. Założono cztery wykopy, będące nawiązaniem do wykopów z badań w sezonie 1995 r. W wykopie VII wystąpiła warstwa kulturowa a pod nią palenisko. W wykopach VIII i IX, pod warstwą kulturową, wystąpiły obiekty osadnicze różnego charakteru: obiekty mieszkalne, jamy